

הקשר הנפלא בין מ"ב מסעות בפרשת מסעי לע"ב ימי חס"ד מי"ז בתמוז עד ראש השנה

הזמן שיש מי"ז תמוז עד ראש השנה, והנה הם ע"ב ימים כמנין חס"ד". כלומר י"ג ימים מי"ז בתמוז עד סוף החודש [שהוא חסר כ"ט יום], ל' ימים של חודש אב [שהוא מלא], כ"ט ימי אלול [שהוא חסר]. הרי בדיוק ע"ב ימים כמספר חס"ד לפני ראש השנה. ולא ביאר שם מהי המשמעות של הימים הללו שמספרם חס"ד. זאת ועוד שהרי בתוך ע"ב ימים הללו כלולים כ"ב ימי בין המצרים, שהם ימים של דין על חורבן שני בתי המקדשות.

אולם יש ללמוד הביאור על כך ממשנתו הטהורה של הגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע בעל "בני יששכר" ב"אגרא דכלה" (פרשת מטות בהפטרה ד"ה כה אמר) שכבר קדמו לה"אמרי יוסף" ברמז נפלא זה של ע"ב ימי החסד, והוא מבאר הענין כי בימים הללו הקדים הקב"ה את מדת החסד לפני הדין השולט בראש השנה כשהקב"ה יושב על כס המשפט, והנה הדברים בלשון קדשו:

"הנה מי"ז בתמוז עד ראש השנה הם ע"ב ימים, מנין חס"ד הקודם לדין דראש השנה, אז (משלי כט-ד) מלך במשפט יעמיד ארץ, אשר זה בחינת קדימת מדת הרחמים למדת הדין קודם הבריאה דראש השנה. והנה אלו הימים ימי חסד, אך כ"ב ימים מהם הם חסדים מכוסים, ששפך חמתו על עצים ואבנים בכדי להציל את ישראל, והנה זה חסד גדול רק שהוא מכוסה ונראה שהוא דין".

ביאור דבריו הקדושים על פי מה שכתוב בפתחת התורה הקדושה (בראשית א-א): "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". ופירש רש"י: "ברא אלקים, ולא אמר ברא ה', שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב (שם ב-ד) ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים". לכן כמו שהקדים הקב"ה בבריאת העולם מדת הרחמים למדת הדין, כן בכל ראש השנה ביום שנברא בו העולם כאשר הקב"ה מחדש את הבריאה, הרי הוא מקדים את ע"ב ימי החסד לפני הדין השולט בראש השנה.

שבו נשרף הבית". וזהו שמבואר ב"שער הכוונות" לרבינו האריז"ל (בין המצרים): "ענין בין המצרים והם כ"א ימים שבין י"ז לתמוז עד תשעה באב".

ויש להעיר כי באמת ישנם כ"ב ימים, שהרי בחודש תמוז ישנם י"ג ימים ובחודש אב ט' ימים, אבל כנראה שהחשבון הוא בלי תשעה באב עצמו שנקרא מועד, כמבואר בשלחן ערוך (או"ח סי' תקנב סי"ב): "אין אומרים תחנה ערב תשעה באב במנחה משום דאיקרי מועד". וכן מבואר עוד (שם סי' תקנט ס"ד): "אין אומרים תחנן בתשעה באב ואין נופלים על פניהם משום דמקרי מועד". והיינו כמו שכתוב (איכה א-טו): "קרא עלי מועד". וביאר הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע ב"אמרי פנחס" (תשעה באב סימן שפח) הטעם שנקרא מועד, על פי המבואר בירושלמי (ברכות יז): כי משיח בן דוד נולד בתשעה באב.

הנה כי כן יש לומר כי מטעם נחשבים ימי בין המצרים רק לכ"א ימים. וכן מבואר ב"מחזה אברהם" להגה"ק מבוטשאטש זי"ע בחלק "חזון למועד" (בין המצרים): "כ"א יום שבין המצרים, גם שנמנו וגמרו שיש כ"ב ימים, י"ג מחודש תמוז וט' מחודש אב, מכל מקום אנן בדידן קיימי שרק כ"א יום הם, ויום תשעה באב אינו מן המנין, כי ביום הזה נולד משיח שיבוא במהרה בימינו אמן".

אלא שעדיין מוטלת עלינו חובת הביאור להבין ולהשכיל: א. מהו ביאור דברי המגיד מקוריץ שחילק את כ"א ימי בין המצרים לשני חלקים, כ"א ימים לעומת כ"א לילות, משמע שהם כלולים משני סוגי זמנים, כ"א ימים שבהם מאירה השמש לעומת כ"א לילות של חשכת הלילה. ב. מהו הקשר הפנימי בין מ"ב מסעות שנסעו ישראל במדבר, עם כ"א ימי בין המצרים המתחלקים לכ"א ימים וכ"א לילות שהם גם כן מ"ב.

ע"ב ימים כמספר חס"ד מי"ז בתמוז עד ראש השנה

ונראה לבאר כל זה על פי פנינה יקרה בענין ימי בין המצרים שהעיר עליה ב"אמרי יוסף" (פרשת מסעי דף פה טור ב ד"ה נתתי): "נתתי אל לבי לחקור בענין

בשבת קודש הבאה עלינו לטובה, כאשר בני חוץ לארץ קוראים בתורה את שתי הפרשיות מטות ומסעי, ובכך הם מתחילים שוב להשוות בשנה זו את הקריאה בפרשיות השבוע, עם אחיהם תושבי ארץ ישראל הקוראים שבת זו רק פרשת מסעי, אחרי שכבר קראו בשבת שעברה פרשת מטות, דבר בעתו מה טוב לכתוב מאמר משותף על פרשת מסעי, להתבונן על החוט המקשר בין פרשת מסעי לימי בין המצרים, לפי הכלל מסופרים וספרים הקדושים שיש קשר בין פרשת השבוע לזמן שקוראים בו את הפרשה.

הקשר בין מ"ב מסעות לכ"א ימי בין המצרים

פתח דברינו יאיר בדברות קדשו של המגיד הקדוש מקוריץ זי"ע ב"עבודת ישראל" המקשר פרשה זו עם ימי בין המצרים, לפי מה שכתוב בתחילת הפרשה (במדבר לג-א): "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן". ופירש רש"י שנמנו כאן בפרשה זו: "ארבעים ושתים מסעות". לפי זה הוא מבאר הקשר בין מ"ב המסעות עם ימי בין המצרים, בלשון קדשו:

"פרשה הזאת נקראת תמיד בין המצרים, שהם נחשבים כ"א יום כמו שפירש רש"י, וכ"א יום וכ"א לילות הם מ"ב, כנגד מ"ב מסעות שצריך לעבור בין המצרים בכמה מסעות לתקן הכל ולעבוד את ה', הגם שהזמן גרמא להיות עצב ונאנח על חורבן בית ה', עם כל זאת יש לחזק את עצמו ולטהר לבבו ולעבוד ה' בתורה ותפלה בשמחה, בפרט בשעת אמירת שירות ותשבחות".

והנה מה שהביא בשם רש"י כי בין המצרים הם כ"א יום, כוונתו על מה שפירש בדברי הנביא (ירמיה א-א): "ויהי דבר ה' אלי לאמר, מה אתה רואה ירמיהו, ואומר מקל שקד אני רואה". ופירש רש"י בשם מדרש אגדה [מקור הדבר בירושלמי (תענית כג.)]: "השקד הזה הוא משעת חניטתו עד גמר בשולו עשרים ואחד יום, כמנין ימים שבין שבעה באב עשר בתמוז שבו הובקעה העיר לתשעה באב

עבודת ישראל: מ"ב מסעות בפרשת מסעי הם כנגד כ"א ימים וכ"א לילות שיש בימי בין המצרים

אגרא דכלה: מי"ז בתמוז עד ראש השנה יש ע"ב ימים כמספר חס"ד הקודמים ליום הדין בראש השנה

ע"ב ימי חס"ד לפני ראש השנה בבחינת מה שהקדים הקב"ה בשעת הבריאה מדת הרחמים למדת הדין

בע"ב ימים הללו צריך להתאבל על החורבן לשוב בתשובה על שלא זכינו שיבנה בית המקדש בימינו

אלא שה"אגרא דכלה" מוסיף ליישב הפליאה, איך אפשר לומר שכל ע"ב הימים שלפני ראש השנה הם ימים של חסד, הלא בתוכם כלולים ימי בין המצרים שהם ימי דין שהרי נחרבו בהם שני בתי מקדשות, לכן הוא מיישב כי גם הימים הללו הם ימים של חסד, שהרי בזכות חורבן בית המקדש ששפך הקב"ה חמתו על העצים ועל האבנים ניצלו ישראל מכיליון כמבואר במדרש הנ"ל.

ע"ב ימים של תשובה על שלא נבנה בית המקדש

קעבדא קמיה מאריה נראה להוסיף תבלין לדבריו הקדושים, כי כאשר נתבונן בע"ב ימי חסד הללו שלפני ראש השנה, נראה שהם מתחילים מימי בין המצרים שבהם אנו מתאבלים על חורבן בית המקדש, ומסתיימים בכ"ט ימי חודש אלול שבהם אנו עושים תשובה על כל מה שחטאנו במשך כל ימות השנה, ועל ידי השילוב של שניהם יחד מצטרפים ע"ב ימים של חס"ד, כדי להקדים ולהמתיק את הדין בראש השנה.

והנה ידוע מה שמבואר בספרים הקדושים בשם דורשי רשומות, כי חודש תמוז נוסריקון ז'מני תשובה ממשמשים ו'באים. זאת ועוד מבואר שהוא נוסריקון ז'ריזים מ'קדימים ו'עושים תשובה, ללמדנו כי הן אמת שחודש אלול נקבע לתשובה, אולם החכם עיניו בראשו להקדים תשובה כבר מחדשי תמוז ואב שבהם חרבו שני מקדשינו.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שגילה לנו הרה"ק מאפטא זי"ע ב"אוהב ישראל" (ליקוטים חדשים ד"ה לימים נוראים), כי בראש השנה צריך כל אחד לתת דין וחשבון לא רק על עוונותיו, אלא בעיקר על שלא זכה שיבנה בית המקדש בימיו, והנה הדברים בלשון קדשו:

"כי אף שבאמת צריך האדם להתפלל בראש השנה ויום הכיפורים על בני חיי ומזוני... אבל כל זה צריך להיות בבחינת סוף וטפל, ועיקר התפלה צריך להיות בראש השנה ויום הכיפורים, דווקא על בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו ועל גלות השכינה, ובל יהיה מחשבתו על עצמו ח"ו."

ואם יאמר האדם מה לי לבנין בית המקדש. דע מה שאמרו חז"ל (ירושלמי יומא ה.) כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, והרי אנו ח"ו כאילו אנחנו המחריבים את הבית המקדש, לכן צריך אדם להשים עיקר מחשבתו ותפלתו על בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, ואז יתגלה מלכותו בעולם."

הנה כי כן הרווחנו להבין הרמז בשם החודש תמוז - ז'מני תשובה ממשמשים ו'באים,

ז'ריזים מ'קדימים ו'עושים תשובה, כדי שנשכיל להבין כי כבר בימי בין המצרים כשאנו מתאבלים על חורבן בית המקדש, אנו חייבים להתחיל לעשות תשובה על כך שבעוונותינו הרבים לא זכינו שיבנה בית המקדש בימינו.

מעתה הנה מה טוב ומה נעים להבין הרמז הנפלא של ה"אגרא דכלה", כי מי"ז בתמוז עד ראש השנה ישנם ע"ב ימים כמספר חס"ד הקודמים לימי הדין בראש השנה, ולפי האמור הביאור בזה כי על ידי שאנו מקדימים לעשות בהם תשובה על כל מה שחטאנו, ובעיקר אשר בעוונותינו הרבים לא זכינו שיבנה בית המקדש בימינו, אשר כפי המבואר בירושלמי הרי זה נחשב כאילו נחרב בימינו, אנו ממתיקים בכך את הדין בראש השנה, שעיקר הדין הוא על כך שעדיין לא נבנה בית המקדש.

שעיר אחד לה' ושעיר אחד לעזאזל

כדרכה של תורה הנדרשת בשבעים פנים, נראה לבאר ענין ע"ב ימים של חס"ד מי"ז בתמוז עד ראש השנה, אשר כפי שלמדנו מדברי ה"אגרא דכלה" תכליתם להקדים ולהמתיק את הדין בראש השנה, על פי הקדמה יקרה שגילה לנו המהרש"א בחידושי אגדות (בכורות ח:), והנה הם תוכן דבריו הקדושים.

ראוי לדעת כי כמו שישנם כ"א ימי בין המצרים מי"ז בתמוז עד ט' באב, שבהם נחרב בית המקדש כדי לכפר על עוונות ישראל, כן זה לעומת זה ישנם כ"א ימים של תשובה, מראש השנה עד הושענא רבה שבהם מתלבנים עוונותיהם של ישראל, אלא שההבדל ביניהם הוא, כי כ"א ימי בין המצרים הם ימים של צער על חורבן בית המקדש, ואילו כ"א ימים מראש השנה עד הושענא רבה הם ימים של תשובה מתוך שמחה.

ומבאר המהרש"א כי שתי המערכות הללו של כ"א ימים, הם בבחינת שני השעירים של יום

הכיפורים, כ"א ימי תשובה של שמחה מראש השנה עד הושענא רבה הם בבחינת "שעיר אחד לה'", ואילו כ"א ימי בין המצרים של אבלות שבהם נחרב בית המקדש הם בבחינת "שעיר אחד לעזאזל".

ונראה לפרש כוונתו בזה, כי אם היו ישראל עושים תשובה כראוי בכ"א ימים של שמחה ויום טוב מראש השנה עד הושענא רבה, אז היו מתלבנים עוונותיהם של ישראל על ידי כ"א ימים אלו בבחינת "שעיר אחד לה'", ולא היו צריכים שיתלבנו עוונותיהם על ידי הצער של החורבן והגלות בכ"א ימי בין המצרים, אולם היות שלא עשו תשובה כראוי בכ"א ימים הללו, הכריחו כביכול את הקב"ה ללבן את עוונותיהם בכ"א ימים אחרים של ימי בין המצרים על ידי גלות בבחינת "שעיר אחד לעזאזל".

נשכיל להבין מזה כי בכל שנה ושנה הבחירה לפנינו, להתעורר בתשובה שלימה וללבן את כל עוונותינו על ידי כ"א ימים מראש השנה עד הושענא רבה שהם בבחינת שעיר אחד לה', כדי שלא נצטרך להתעורר בתשובה על ידי כ"א ימי בין המצרים של חורבן וגלות, ובזכות זה הרי נזכה לגאולה שלימה ולבנין בית המקדש.

ויש להעיר בזה מדברי ה"מאור ושמש" (פרשת פנחס ד"ה ובחודש השביעי): "והנה שמעתי מהצדיקים רבותינו ז"ל, שבין המצרים מי"ז בתמוז עד תשעה באב הוא גם כן עשרים ואחד יום, הם כנגד עשרים ואחד יום שבין ראש השנה עד הושענא רבה, אלא שאילו בין המצרים הם בהעלם ואילו שמן ראש השנה עד הושענא רבה הם באתגלייא". ולפי המבואר המקור לכך הוא בדברי המהרש"א הנ"ל.

"ויאמר אלקים אל משה אהיה אשר אהיה"

ועתה בא וראה כי רעיון קדוש זה של המהרש"א, פותח לנו שער להבין מקרא קודש,

הוא עצמו מצוה, משום שגרם נחת רוח להקב"ה, "ושכר עבירה עבירה", העונש שהקב"ה מעניש את החוטא הוא עצמו עבירה, משום שגרם בזה צער להקב"ה. נמצא לפי זה כי כשהחוטא שב בתשובה על עוונותיו, הרי הוא צריך גם כן לעשות תשובה על מה שגרם צער להקב"ה שהיה צריך להענישו.

הנה כי כן זאת היא העבודה המוטלת עלינו בימים הללו, לעשות תשובה שלא היתה בנו התבונה לחזור בתשובה מתוך רחמים וחסדים של כ"א הימים מראש השנה עד הושענא רבה, ועל ידי זה הכרחנו כביכול את הקב"ה שיעורר אותנו בתשובה על ידי החורבן והגלות של כ"א ימי בין המצרים.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין הרמז הנפלא של ה"אגרא דכלה", כי מ"ז בתמוז עד ראש השנה ישנם ע"ב ימים כמספר חס"ד הקודמים לימי הדין בראש השנה, ולפי האמור הביאור בזה, כי בע"ב ימים אלו שקדמו לראש השנה כלולים כ"א ימי בין המצרים, שבהם אנו צריכים להקדים לעשות תשובה על מה שגרמנו צער להקב"ה, שהיה צריך להעניש אותנו בחורבן בית המקדש והגלות כדי לעורר אותנו בתשובה, כי לא השכלנו לשוב אל ה' בכ"א הימים מראש השנה עד הושענא רבה מתוך חסדים ורחמים.

והנה על ידי שנשוב לה' בתשובה שלימה בע"ב ימים הללו, החל מכ"א ימי בין המצרים על הצער הגדול שגרמנו להקב"ה בחורבן בית המקדש והגלות, וכלה בחודש אלול על כל מה שחטאנו לפני הקב"ה במשך כל ימות השנה, ונקבל על עצמו להתעורר בתשובה מתוך כ"א ימים של חסדים ורחמים מראש השנה עד הושענא רבה, הרי בכך אנו ממתיקים את הדין בראש השנה, שלא יצטרך הקב"ה לעורר אותנו ח"ו על ידי הדין בבחינת שעיר אחד לעזאזל, אלא נתעורר מתוך רחמים וחסדים בבחינת שעיר אחד לה'.

כ"א ימי בין המצרים מול כ"א לילות

חשבתי דרכי לבאר בזה מה שהבאנו בתחילת המאמר בשם ה"עבודת ישראל", כי כ"א ימי בין המצרים מתחלקים לכ"א ימים וכ"א לילות, שהם ביחד מ"ב כנגד מ"ב מסעות שנסעו ישראל במדבר, על פי מה שהביא ב"דגל מחנה אפרים" (ד"ה ויכתוב משה) דבר פלא בשם זקנו מרן רבי ישראל הבעש"ט הקדוש ז"ע, כי אצל כל אחד מישראל ללא יוצא מן הכלל, מיום היוולדו לתוך מדבר השממה של העולם הזה עד יום מותו, עוברים עליו כל אותם מ"ב המסעות שעברו ישראל במדבר, עד שהוא זוכה להיכנס בארץ החיים בעולם הנשמות.

מהרש"א: כ"א ימי בין המצרים מתלכנים עוונות ישראל מפאת צער הגלות בבחינת שעיר אחד לעזאזל

**כ"א ימים מראש השנה עד הושענא רבה מתלכנים
עוונות ישראל מתוך רחמים בבחינת שעיר אחד לה'**

**"אהיה אשר אהיה" הם רמז על כ"א ימי בין המצרים
לעומת כ"א ימים מראש השנה עד הושענא רבה**

**"אהיה שלחני אליכם", הקב"ה רוצה שנעשה תשובה
כ"א ימים מראש השנה מתוך חסדים ורחמים**

חפץ בצערם של ישראל, לכן סיים הקב"ה את דבריו: "ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם", כי באמת רצון הקב"ה שיבחרו רק בכ"א ימים של חסדים ורחמים בגימטריא אה"ה, על ידי שיעשו תשובה בכ"א ימים מראש השנה עד הושענא רבה.

והנה ענין נפלא זה שייך ליציאת מצרים, ששם בגלות מצרים נזדככו ישראל על ידי הצער והיסורים של השעבוד, לכן רמז להם הקב"ה שאין צורך דוקא בזיכור על ידי יסורים, אלא הבחירה בידי ישראל להתעורר בתשובה על ידי כ"א ימים של רחמים ורצון מראש השנה עד הושענא רבה, בבחינת: "כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם".

"שכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה"

ונראה לבאר לפי זה עבודת התשובה המוטלת עלינו החל מכ"א ימי בין המצרים, כפי שנרמז בשם החודש תמוז - ז'מני תשובה מימשמים ו'באים, על פי מה ששינינו במשנה (אבות פ"ד מ"ב): "ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה". ופירושו ה"ישמח משה" (פרשת עקב) בקיצור וב"ערבי נחל" (פרשת שופטים דרוש א) באריכות, כי כאשר אדם מקיים מצוה והקב"ה משלם לו שכר, הרי השכר עצמו הוא מצוה בפני עצמה, שהרי גרם נחת רוח להקב"ה שהוא יכול להיטיב עמו.

אך לעומת זה כאשר אדם עובר עבירה, והקב"ה צריך להעניש אותו כדי לעוררו בתשובה, הרי השכר של העבירה הוא עבירה בפני עצמה, משום שגרם צער להקב"ה שהיה צריך להעניש אותו, כמו ששינינו במשנה (סנהדרין מו.) אפילו כשהקב"ה מעניש את הרשעים: "בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי". ופירש רש"י: "כמו שהאדם שיגע ועייף אומר, ראשי כבד עלי, וזרועי כבד עלי".

וזהו פירוש המשנה: "ששכר מצוה מצוה", כלומר השכר שהקב"ה נותן לאדם על קיום מצוה

בשליחות קודש ששלח הקב"ה את משה רבינו להוציא את ישראל ממצרים (שמות ג-ג):

"ויאמר משה אל האלקים, הנה אנכי בא אל בני ישראל ואמרת להם אלקי אבותיכם שלחני אליכם, ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם, ויאמר אלקים אל משה אהיה אשר אהיה, ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם".

וכבר עמד רש"י על מה שהזכיר הקב"ה תחילה שם אה"ה פעמיים: "ויאמר אלקים אל משה אהיה אשר אהיה", ומיד חזר בו והזכיר שם אה"ה רק פעם אחת: "ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם". אך לפי דברי המהרש"א הכל על מקומו יבוא בשלום, שהרי לפי המבואר יש לנו שתי מערכות, מערכה אחת כ"א ימים של בין המצרים שהם ימים של צער וחורבן, מערכה שניה כ"א ימים של תשובה ויום טוב מראש השנה עד הושענא רבה.

והנה ב"מאור ושמש" (פרשת בראשית ד"ה ויברא אלקים) הביא בשם הרבי מלובלין ז"ע כי שם אה"ה רומז על תשובה, ובלשון קדשו: "אמר אדמו"ר הרב הקדוש מוהר"י מלובלין זצלה"ה, לכן השם אה"ה הוא שם של עולם התשובה, שלשון אהיה פירושו שמכאן ואילך אהיה עובד ה'".

לפי האמור יש להוסיף כי אה"ה בגימטריא כ"א, לרמז שצריך להתעורר בתשובה על ידי כ"א ימים הנ"ל, אולם מאחר שיש שתי מערכות של כ"א ימים, לכן הקדים הקב"ה: "ויאמר אלקים אל משה אהיה אשר אהיה", הזכיר פעמיים שם אה"ה לרמז על שתי המערכות של כ"א ימים כמנין אה"ה לעורר את ישראל בתשובה, מערכה אחת על ידי חסדים ורחמים בבחינת כ"א ימים מראש השנה עד הושענא רבה, ומערכה שניה על ידי גלות וחורבן בבחינת כ"א ימי בין המצרים.

אולם מאחר שהקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו רוצה שישראל יחזרו בתשובה מתוך רחמים וחסדים, ולא מתוך צער ויסורים כי אין הקב"ה

למתק דינין בשרשן, היינו על ידי שימצא בדין שורש חסד אז נעשה הכל חסד, ונמתק הדין בשורש חסד זה שמצא בו."

בדרך זו מבאר ה"תולדות" (שם) מה שמצינו בגמרא (תענית כא.) על נחום איש גז, שהיה נוהג לומר על כל דבר: "גם זו לטובה". כי בגודל אמונתו שמאנתו לא תצא הרעות גילה בכל דין החסד הגדול שטמון בו, ועל ידי זה המתיק הדין והפכו לחסד. וזהו גם ביאור הגמרא (ברכות ס:): "אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר וכן תנא משמיה דרבי עקיבא, לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד". כי על ידי אמונה זו יגלה החסד הטמון בתוך הדין ויתהפך הדין לחסד.

לפי זה מחדש ה"תשואות חן", כי הן אמת שהשם הוי"ה הוא מדת הרחמים, אמנם כאשר הדין שולט בעולם ח"ו, כי אז מתגלה השם הוי"ה רק במספר קטן שעולה בגימטריא טו"ב, לרמז שגם בעת שליטת הדין הטוב גנוז בתוך הדין, ואם האדם מתחזק להאמין באמונה שלימה שגם בתוך הדין טוביה גניז בגויה, אז נמתק הדין ומתגלה השם הוי"ה לא רק בד' אותיותיו שמספרו כ"ו, אלא במילואו כזה יו"ד ה"י וי"ו ה"י בגימטריא חס"ד, שזה רומז על התפשטות הרחמים בגילוי גדול.

הנה כי כן זהו שאמר דוד המלך: "הודו לה' כי טוב", כלומר ראוי להודות לה' אפילו כאשר הרחמים של השם הוי"ה הוא בהסתר פנים במספר קטן בגימטריא טו"ב, כי בזכות הודאה זו שמורה על האמונה שהכל לטובה תזכו בסופו של דבר: "כי לעולם חסדו", שיתגלה הרחמים בשם הוי"ה במילואו כמספר חס"ד. [ראה בשו"ת קול אריה בהקדמת "פתח טוב" (אות ח) שהביא פירוש זה בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע, אולם בלי הסיום כי השם הוי"ה במילואו עולה חס"ד].

מעתה יאירו עינינו להבין ענין ע"ב ימים כמספר חס"ד, אשר ראשיתם הוא ביום י"ז בתמוז שהוא כמספר טו"ב, כדי לרמז בכך שאם נקיים בתחילת בין המצרים: "הודו לה' כי טוב", להאמין באמונה שלימה כי ימי בין המצרים החל מן י"ז בתמוז הם בבחינת טו"ב שהטוב גניז בתוכו, נזכה על ידי זה שיתקיים בנו: "כי לעולם חסדו", שיתפשט ויתגלה הטוב על ידי ע"ב ימים כמספר חס"ד להקדים ולהמתיק את הדין של ראש השנה, שידון אותנו הקב"ה בחסד גמור שיהיה גלוי לעיני כל העמים בביאת הגואל צדק במהרה בימינו אמן.

גנוזים בשרשם. וזהו ביאור התפלה: "גומל חסדים טובים", מתוך ע"ב אורות כמנין חס"ד, גומל הקב"ה וגונו י"ז אורות כמנין טו"ב, "וקונה הכל", הקב"ה מקנה לעולם נ"ה אורות כמנין הכ"ל.

לפי זה מבאר ה"אגרא דכלה" התחלקות ע"ב הימים מ"י" בתמוז עד ראש השנה, כי ימי בין המצרים עם תשעה באב הם כ"ב ימים, ונשארו נ' ימים אחרי בין המצרים עד ראש השנה. אולם כאשר נוריד מכ"ב ימי בין המצרים את הימים שיש בהם שמחה, דהיינו ג' שבתות, ראש חודש אב, ותשעה באב עצמו שנקרא מועד כי משיח בן דוד נולד בו, הרי הם ה' ימים המצטרפים לחמישים ימים עד ראש השנה, כי אז נשארו י"ז ימי בין המצרים שהם בבחינת "גומל חסדים טובים", י"ז אורות גנוזים שעדיין לא זכינו שיתגלו החסדים הטמונים בהם, ונשארו נ"ה ימים עד ראש השנה שהם חסדים גלויים בבחינת "וקונה הכל".

יומתק לצרף מה שכתב ב"בני יששכר" (תשרי מאמר י אות ג) לפרש בזה שירת הלוייתן (פרקי שירה פרק א): "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". על פי המבואר בגמרא (ב"ב עה.): "עתידי הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לויתן". הנה כי כן זהו ששר הלוייתן כלפי ישראל: "הודו לה' כי טוב", פירוש, "הודו לה' אפילו בזמן "כי טוב" - כאשר י"ז האורות כמנין טו"ב עדיין גנוזים, ומפרש הטעם, "כי לעולם חסדו", שהרי במהרה יתגלו בעולם כל ע"ב אורות כמנין חס"ד, ואז תזכו לאכלו מבשרו של לויתן.

"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו"

רחש לבי דבר טוב לבאר ענין ע"ב הימים שיש מ"י" בתמוז עד ראש השנה כמספר חס"ד, על פי מה שכתב ב"תשואות חן" דבר נפלא לפרש הפסוק בפרשת ויחי (בראשית מז-כח): "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה", בהקדם לפרש הכתוב (תהלים קלו-א): "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו". על פי הידוע כי כדי להמתיק הדין צריך האדם להאמין באמונה שלימה, שאפילו מה שנראה לעין כדין גמור טמון בו באמת חסד גדול, ועל ידי אמונה זו מגלים החסד שבתוך הדין ונמתק הדין.

ענין זה מבואר ב"תולדות יעקב יוסף" (פרשת נח) בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע: "והענין דשמעתי בשם מורי זלה"ה, מה שביאר בכתבי הארי" זלה"ה

לפי האמור יש לבאר הענין בזה, כי מה שעברו ישראל מ"ב מסעות במדבר, הם מכוונים כנגד ב' פעמים כ"א ימים שהקב"ה מעורר את ישראל בתשובה, יש מסעות שאדם מתעורר בתשובה מתוך רחמים וחסדים בבחינת שעיר אחד לה', והרי הם בבחינת כ"א מסעות שעובר כל אחד מישראל מראש השנה עד הושענא רבה, ויש מסעות שאדם אינו מתעורר ח"ו בתשובה כי אם מתוך עונש ודין, והרי הם בבחינת כ"א מסעות שעובר כל אחד מישראל בימי בין המצרים.

וזהו הענין שכ"א ימי בין המצרים עצמם מתחלקים לכ"א ימים וכ"א לילות כנגד מ"ב מסעות שנסעו ישראל במדבר, לרמז לנו בכך שהבחירה בידינו איך לעבור את הימים הללו, כי אם נשכיל להתעורר בתשובה על שגרמנו צער להקב"ה, שהיה צריך לעורר אותנו בתשובה מתוך צער וגלות, ונקבל על עצמנו להתעורר בתשובה מתוך רחמים וחסדים, כי אז יתהפכו כ"א ימי בין המצרים לחסדים ורחמים בבחינת אור היום, אבל אם לא תהיה בנו התבונה להתעורר בתשובה מתוך רחמים וחסדים, נצטרך ח"ו להתעורר בתשובה על ידי כ"א לילות של בין המצרים, שהם רמז על חשכת הגלות שנמשלה ללילה.

היוצא לנו מכל האמור, כי בימים הללו של בין המצרים, אנו כבר נמצאים בתוך המסע הקדוש של ע"ב הימים כמספר חס"ד, שהתחילו מ"י" בתמוז ומסתיימים בסוף חודש אלול, כדי לסלול בכך את הדרך להמתיק את הדין בראש השנה, ובזכות זה נזכה שיוציאונו הקב"ה מגלות לאורה ומאפילה לאור גדול ומשעבוד לגאולה במהרה בימינו אמן.

"גומל חסדים טובים וקונה הכל"

דבר בעתו מה טוב להעלות על שלחן מלכים לאוהבי תורת הרמז, מה שהוסיף ה"אגרא דכלה" (שם) לבאר ענין נפלא על ע"ב ימים כמספר חס"ד מהתחלת בין המצרים עד ראש השנה, על פי הקדמה יקרה מאירת עינים ממשנתו הטהורה של רבינו האריז"ל ב"שער הכוונות" (כוונת העמידה דרוש ב) לבאר כוונת התפלה (ברכה ראשונה מתפלת שמונה עשרה): "גומל חסדים טובים וקונה הכל".

וביאר שם כי שורש החסד בשמים כולל ע"ב אורות כמנין חס"ד, אמנם מתוך ע"ב אורות אלו מאיר הקב"ה בעולם רק נ"ה אורות כמספר הכ"ל, אבל שאר י"ז אורות כמספר טו"ב נשארים

לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי' - נדבת משפחת מהדב הי"ו -

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com